

szerelme romlandó. Felbontás után egy héttel lejár a szavatossági ideje.

A szerelem, mint a legtöbb távoli úti cél, ritkán olyan, amilyennek elképzeltük.

Így hát elmenekültem Párizsba. Amely színes volt, hivalkodóan csillogó, káprázatosan ígésző és csupa rendíthetetlen önbizalom. Épp erre volt szükségem egy félresikerült kapcsolat után. Aztán meg tudják, mit mondanak: az a legjobb bosszú, ha az ember vidáman él.

Párizs akkor is, mint most, sőt, főleg akkor, amikor tizenhat évesen először láttam néhány napra, reményteli, csillogással övezett város volt. Azoknak való, akik az esztétikus, romantikus és eleve reménytelen dolgokra vágyanak. Akik csodás emberek akarnak lenni. És csodás életet élni.

Emlékszem, ahogy egy gyönyörű estén róttam a macskaköves utcát, és igyekeztem nem elpirulni, amikor egy szemtelen pincér rám kacsintott, az járt a fejemben, milyen furcsán otthonos ez az egész. Ahogy a franciák mondják, végre jól éreztem magam a bőrömben, ki tudja, miért.

Életünk bizonyos perceiért élünk. Rendszerint azokért a pillanatokért, amikor váratlanul elfog bennünket a boldogság, és rájövünk, hogy egy futó pillanatra hihetetlenül elégedettek vagyunk. Ezeknek a pillanatok elsőprő erejük van. El tudják hitetni velünk, hogy minden percünk ilyen lehet, bár valójában olyan ritkák, akár az a másik eszmény: a Tökéletes Élet. Annyira magukkal ragadnak, hogy bármit megtennének a meghosszabbításukért, és eltölnének a csalóka reménnyel, hogy tartós boldogsághoz vezetnek.

Párizsi tartózkodásom nem tartott soká. Néhány hét után vissza kellett mennem Londonba, vissza az újságíráshoz, a határidőkhöz, a való életbe. De azt a pillanatot nem tudtam kiverni a fejemből. És most, harminc-egynéhány évesen, a magazinoknál töltött keserves évek után elhatároztam, hogy visszatérek kedvenc városomba, mert látni akarom, rátalálok-e megint a varázslatra, amely annyira megbű-

völt tizenhat évesen, azután huszonnégy évesen, és évekig újra meg újra. Rátalállok-e ismét emlékeim Párizsára meg talán egy kis románcra, ha létezik még ilyen.

Tudják, az igazság az, hogy titokban mindannyian ábrándokat kergetünk. A martini-gőzös káprázatra vágyunk; a külföldi kaland gazdag élményére. Még akkor is, ha egy városba leszünk szerelmesek.

Tehát isten hozta önöket az életben, ebben a párizsi életben, amely sokkal mesésebbnek bizonyult, mint valaha képzeltem.

Párizs ruha nélkül

A párizsi nő két dologra költi a pénzét:
cipőre és fehérneműre.

Anonymous

Ma igen fontos találkozóm van. Egy köztisztelőben álló tanácsadó fogad, akihez nehezebb bejutni, mint a pápához. A hatodik kerületben egy szerény boltajtó mögött igen sikeres vállalkozást vezet, ahol a párizsi nők fele megfordul. Tehát a megbeszélt időben ott kell lennem még akkor is, ha megbotlom a járdaszegélyben, és eltöröm a lábamat. Bevallom, ha valami szerencsétlen baleset következtében begurítanak a kórházba, érzéstelenítést kérnék, és gyalog visszabicegnék, csak hogy találkozzam vele. Annyira várom, hogy halljam, mit fog mondani.

Ez a szakértő tudja a város titkainak legalább a felét – legalábbis azokat, amelyek a legpompásabb hálósobákból szivárognak ki. Nemcsak arról van tudomása, hogy kinek van viszonya – vagy kinek lesz –, hanem arról is, hogy kivel, és hogy mit művelnek legszívesebben a takaró alatt. Vagy legalább azt, hogy közben mit viselnek.

Tudják, ez a nő, Sabbia Rosa egy híres bal parti fehérneműbolt tulajdonosa, és többet tud a párizsi nőkről, mint a nőgyógyászuk.

Mi tagadás, amit Madame Rose tud, attól a párizsi házasságok felezatonyra futna, arról nem is beszélve, hogy a média megőrülne izgalomban. De azt hiszik, kifecseg bármit? Nem. Hát persze, hogy nem. Neki az a dolga, hogy felöltöztesse a nőket a gyönyörre. Nem az, hogy megbeszélje, kinek köszönhetik.

A fehérnemű mesterei Párizs titkos terapeutái. Többet tudnak, mint az összes pszichológus, orvos, plasztikai sebész és fodrász együtvéve. Sokan közülük a napilapokból meg az elegáns magazinokból értesülnek a párizsi társasági élet legújabb fejleményeiről, és természetesen sokan felismerik vevőiket a társasági oldalakon. De mivel mind egyik maga a diszkréció, egy szót sem szólnak, amikor az a vevő másnap bejön, és csöndben rendel három új bugyi és melltartó-garnitúrát, mert a múlt héten vásároltaknak meglepően nagy sikere volt. Arról is hallgatnak, hogy tudják, a vevő nem a férje, hanem a szeretője kedvéért vásárolja a garnitúrákat. És azt végképp nem árulják el, hogy azért tudják, mert a férj egy hete járt a boltban *egy másik nővel*, egy másikfajta bugyi és melltartóegyüttesért. Mint mindenki, aki szakmájából adódóan bizalmas értesülésekhez jut, Párizs fehérnemű-szakértői is csipkével és selyemmel borított keblükbe rejtik a város legmeghittebb titkait.

Ha az ember Párizsban él, a fehérnemű a legfontosabb befektetése közé tartozik. Az fehérnemű meg a cipő. Ahogy senki sem merne ócska cipőben megjelenni, odáig sem alacsonyodna le senki, hogy rongyos, szürke, formátlan bugyit húzzon fel. Mert akkor azt mondanák róla, hogy rongyos, szürke, formátlan bugyiban jár. Márpedig Párizsban senki sem akarja, hogy ezt mondják róla. Szerintük, aki képes felvenni egy rongyos, szürke, formátlan bugyit, az maga *löki* egy másik nő karjába az emberét. Ha meg akarsz szabadulni a szeretőtől, csak vágd be a helyes fehér bugyidat a mosógépbe egy halom sötét ruha mellé, engedj rá forró vizet, és megnézheted, mi lesz a szerelmi életteddel. Az ócska fehérnemű ellenkezik a párizsi nőiség lényegével.

A legtöbb itteni lány elborzadna a gondolatától, hogy Marc Jacobszoknyája alatt olcsó pamutbugyit viseljen. A csábos hölgyek nem hordanak kinyúlt bugyit. Még senki sem kapott gyémánt nyakláncot vagy gyöngysort gazdag párizsi szeretőjétől, ha tízéves Marks & Spencer-pamutalsót viselt. Itt a nők szégyentelenül kacérkodnak. Márpedig nehéz kacérkodni, ha a bugyid felcsúszik a fenekeden, vagy le a térdedig.

A párizsiak úgy szeretik a szép fehérneműt, hogy annyit járnak a Princesse Tam Tamhoz vagy Sabbia Rosához hasonló boltokba, mint a gyógyszertárba vagy a szupermarketba. (Így aztán a városban majdnem annyi a fehérneműbolt, mint a pékség.) Mintha azt mondanák: – Ja, kedd van? Akkor talán ideje új fehérneműt venni... – A legtöbben már a hétfőre készülnek, tudják, hogy az esedékes randevúra kell majd két-három együttes. Az *igazán* ügyesek figyelembe veszik minden szeretőjük ízlését: kis piros darabbal kedveskednek a lakásfelújítást végző vállalkozónak, szűzies fehér csipkével az Angliából iderépülő üzletembernek, őrtitően szexi fekete garnitúrával az olasznak, aki friss olajbogyót meg remek bort hoz, és aranyos halvány rózsaszínnel az amerikai kereskedőnek, aki azt szereti, ha a nő szelíd, engedelmes és csendben marad... A kedvenc szerető kapja a lágyan omló, selymes fehérneműt. A férjnek természetesen az jut, ami a nap végére a fiók alján maradt.

Párizsban olyan komolyan veszik a finom fehérneműt, meg azt, hogy mit viseljük, amikor nem viselünk semmit, hogy mindez már a nemzeti büszkeség tárgya. A nagy áruházak átrendezik az eladóteret, hogy minél több hely jusson a rafináltan csipkézett, sokat sejtető daraboknak. Külön figyelmesség, hogy a kétféleképpen – nappali és esti fényel – megvilágítható próbafülkékben tanulmányozhatjuk, milyen díszletben hogyan nézünk ki.

A lakosztály méretű összegekért kapható zacskós tea méretű melltartóknál és bugyiknál is meglepőbbek a vásárlóik. Vannak köztük fiatal nők idősebb férfiakkal, „korosabb nők” sokkal, sokkal fiatalabb

férfiakkal, újsütetű párok, akik le sem tudják venni a kezüket egymásról, meg jól öltözött dolgozó nők, akik tengerészkék meg fekete együtteseket vásárolnak, hogy jobban érezzék magukat a formaruhában.

Amíg Londonban vagy Ausztráliában éltem, nem voltam valami nagy fehérneműgyűjtő. Beértem egy fiókra való közepes árú Simone Pérès-darabbal, eszembe sem jutott La Perlába vagy más elegáns márkába bújni. Túlzásnak találtam, hogy 180 dollárt fizessek egy melltartóért, bármilyen káprázatos szexet ígért jutalmul. De most szinte futok a legközelebbi fehérneműbolthoz, és dobom a pultra a hitelkártyámat. Miért? Hát az egyetlen okból, amiért egy lány sürgősen fehérneműt vásárol. Találkoztam egy férfival...

Múlt héten történt, amikor a metró bejáratánál lődörögtem, és azon töprengtem, kegyelmezzek az új cipőm sarkának, és metróval menjek a Marais-ba, Párizs lélegzetelállítóan gyönyörű várostörténeti múzeumába, a Musée Carnavalet-ba, vagy inkább – erősítendő a vádlimat – gyalogoljak. Alig egy másodperce ténferegtem ott, amikor mögém lépett egy férfi, és tökéletes angolsággal megkérdezte: – Eltvedt, madame? – Hátrafordultam, és egy magas, fekete hajú, remek szabású tengerészkék öltönyös, fehér inges, negyvenes évei végén járó férfival találtam szemben magam, aki komolyan nézett rám. Az járt a fejemben, a metró közelében, hogy a nőiesen kifinomult férfi netán „metroszexuális”.

– Nem... Köszönöm, uram – hebegtem zavart mosollyal, és összerándult a gyomrom. Ahogy visszagondolok rá, nem is értem, hogy mit képzeltem. Franciának akartam tettetni magam? Mindenesetre sikerült elijesztenem. Csak vállat vont, elmosolyodott, és eltűnt az állomás mélyén. Én meg ott típródtam, egyik lábamról a másikra álltam, és nem csak azért, mert törte a sarkamat az új cipő.

Mi tagadás, valóban eltvedtem. Csak szégyelltem bevallani. Nem akartam kérdezősködni. Magabiztos akartam lenni. *Francia.*

Ahogy ott szerencsétlenkedtem, és már majdnem elsírtam magam, hozzám lépett egy másik, kevésbé barátságos, de szintén párizsi önbí-

zalommal megáldott férfi. Nem volt jól vasalt, elragadó vagy szédítően elegáns. De barátságos tekintetű. És olyan kedves arcú, hogy az ember úgy érezte, könnyen összebarátkozna vele.

– Megbocsásson, madame – szólított meg kedvesen. – Jól van?

– Nem – vallottam be csüggedten. – Tudna segíteni? Azt hiszem, eltévedtem.

Barátságosan nézett rám, bár kétségtelenül rájött, hogy nem selymes francia fehérre viselek, hanem fekete pamut Marks & Spencert, és szívélyesen megmutatta, hogyan jutok legkönnyebben a Marais-ba, ami egyszerűnek látszott.

Azután kedves gesztussal felajánlotta, hogy elkísér. Ez is olyan váratlan párizsi pillanat volt, amelyről az ember nem is tudja, mivel érdemelte ki őket.

Elmentünk a Carnavalet-ba, ahol engem egészen megigézett a belső kert a miniatűr virágágyaival, és a pompás szalonok sora. Aztán megvacsoráztunk, mert tudott itt a sarkon egy kis *troquet*-t, ami a kávéház egyik régi nevének, a *mastroquet*-nak a rövidítése, magyarázta, de valójában egy barátságos hely a közelben, ahol jó az étel, barátságos a kiszolgálás, és csak a helybeliek ismerik.

Vacsora után lesétáltunk a Szajnához, közben elmondta, mivel foglalkozik (az étel- meg borszakmában dolgozott), és arról beszélt, Párizs milyen szép lett megint, most, hogy a párizsiak újra élvezni tudják. Aztán hozzám fordult, és megcsókolt ott a folyóparton a szépséges, csipős téli ég alatt, a telihold fényében, mely ezüstre festette a vízen a hullámokat.

Vágy volt első holdfényre.

Azóta kétszer találkoztunk, csak egy kávé ittunk a Café de Florebán, és mindkét alkalommal ledobott mindent – zacskókat, laptop-táskát, zöldséget –, és arcomat két kezébe fogva megcsókolt. Eddig nem ismertem ilyen szenvedélyt.

Ezért úgy érzem, franciásan kell viselkednem, és feltöltenem az fehérműködészetemet. Szükség esetére.

Powerbook, egy házvezetőnő, egy Van Cleef & Arpels-smaragdköves jegygyűrű, egy mérték után készült szmoking, bármelyik 1989 előtti Porsche 911-es, bármelyik hetvenes évekből való BMW motor és egy jó válóperes ügyvéd. Valamint egy jó párna.

Hát én mindezt imádom, és örömmel elfogadnám – jó, talán a válóperes ügyvédet nem –, de érdeklődésemet a melltartó keltette fel igazán. Hogyan minősülhet egy csipke fehérnemű luxuscikknek, töprengtem akkoriban. Különösen, ha rendszerint nem is marad az emberen annyi ideig, hogy kellőképpen megcsodálják. Ne értsenek félre: én éppúgy imádom a káprázatos melltartó eleganciáját, mint akármelyik lány. De nem hiszem, hogy a fehérneműtől olyan szexi lesz a járásunk, mint például egy mesés cipőtől. Kétlem, hogy annyi önbizalmat meríthetünk belőle, mint a bűnösen magas sarkakból.

Az ausztrál ABC rádió nemrégén egy teljes műsort szentelt a cipők látszólag ártalmatlan témájának. A műsorkészítő lenyűgöző kommentátorgárdát hívott össze: ott volt pár mérték után dolgozó cipész mellett többek között Maggie Alderson stíluszakértő és író (korábban az angol *Elle* főszerkesztője, jelenleg az ausztráliai *Good Weekend* magazin divatrovat-vezetője) és Lydia Kamitsis a Louvre-beli Musée de la Mode et du Textile főkurátora. A saját bevallásuk szerint cipómániás szakértők közt szóba került minden az üvegtopántól a piros cipőig (addig a fajtaig, amely az első pillanattól bajt jelent), és – ami a legérdekesebb – a Louvre alagsorában lévő „cipőmennyország” fiókjaiig. Hogy mi volt a műsor végső tanulsága? Az, hogy még mindig a cipő a legfőbb közérzetjavító. – Nem csak az önbecsülésed szintjét emeli meg – szokta mondani egy barátnőm.

Minden a cipőn múlik. Talán még inkább, mint a fehérneműn. És ezt sehol sem tudják jobban, mint Párizsban, a szexi túsarkak városában. Jó, tudom, vannak, akiket a melltartó meg bugyiegyüttesek hoznak lázba, mások a szuper formákkal őrjítik meg az emberüket (a sajátjukkal, meg Sabbia Rosa csipkeremekeivel). De azt hiszem, ha arra kérjük a párizsi nőket, hogy válasszanak a fehérneműjük meg a

cipőjük közt, a fehérenemű marad alul. A francia cipő új értelmet ad az „elbűvölő” szónak.

A magas sarkú francia cipő legendás híre jóval korábban elért hozzám, mint ahogy a városba jöttem. Iskolatársam volt a híres Rothschild-család egyik tagja, aki gyakran repült Franciaországba a családi birtokra. A mamája mindig cipőkkel megrakott bőröndökkel jött haza. – Imádom Ausztráliát – turbékolta egyszer –, de a cipőitek egyszerűen *borzalmasak!*

Tehát amikor tizenhat éves diákként megérkeztem a városba, első dolgom az volt, hogy keressék egy cipőboltot. Látni akartam, valóban olyan isteni-e, amilyennek a barátnóm mamája mondta őket. Végül találtam egy üzletet a Champs-Élysées-n. Odabent megszámlálhatatlan polcon sorakoztak a hihetetlen cipők. Akármelyikért odaadta volna az ember a fiúját Paris Hiltonnak.

Most, két évtizeddel később még mindig odaadnám a fiúmat egyetlen pár francia gyártmányú cipőért. És nem vagyok egyedül. A párizsiak *imádják* a lábbelijüket. Az igazat megvallva, annyira komolyan veszik a cipőt, hogy szinte ez a társadalmi elfogadottság mércéje. Ha nekem nem hisznek, vágjanak neki Párizsnak ócska cipőben, és figyeljék meg, milyen kiszolgáltatásban részesülnek. Másnap meg vegyének fel egy lélegzetelállítóan elbűvölő cipőt, aztán mondják meg, nem változott-e meg az életük.

Emlékszem, egyszer egy szép butikszállóban laktam az Eiffel-torony közelében, és az első napokon lapos sarkú balerinacipőben jártam. Néhány cikket kellett írnom egy pár magazinnak, úgyhogy minden nap gyalog rohangáltam a városban reggeltől estig. Egyszerűen nem bírtam volna ki magas sarkúban. Abban a fajtában semmi esetre sem, amelytől az ember vádlója olyan lesz, mint az ausztrál modell Elle Macphersoné, a járása meg akár Naomi Campbellé. Két órán belül orra buktam volna.

De a negyedik nap délelőtt szabad voltam, és mivel untam már a fekete hosszúnadrágot meg a kitaposott fekete papucscipőt, megpró-

báltam belepréselni fájós lábamat egy elegáns túsarkúba. Lebotladoztam reggelizni, és boldogan leroskadtam a legközelebbi székre, közben azon töprengtem, nem volna-e okosabb visszamenni a szobámba cipőt cserélni.

Egyszerre mellettem termett a tulajdonos, aki addig összesen tíz szót sem szólt hozzám, és úgy dicsérte meg a cipőmet, mintha nem nézte volna ki ebből az elhanyagolt külsejű ausztrál újságíróból, hogy „képes így kivakarózni”, ahogy a bozótosban mondják.

A következő órában nem győzött eléggé a kedvemben járni. És egyfolytában a lábamat bámulta. Én mondom, aznap mindent annak a cipőnek köszönhettem.

Mi tagadás, kissé nyugtalanító élmény volt. Ma sem értem, hogy-hogy nem dobott ki, amikor bejelentkeztem. Szinte látom, ahogy lenéz a félretaposott cipősarkamra, és azt mondja: – Sajnálom madame, nálunk nincs hely. Ennek a förtelmes cipőnek semmiképp.

De hát mi az a francia cipőkben, aminek a francia nők nem tudnak ellenállni? Én megmondom. A francia cipő felépíti a lábat. A formátlan boka gyönyörű lesz benne, a vaskos vádli karcsú. Minden ruha elegáns darabbá magasztosul tőle, és úgy képes a csábításra, úgy tud kihívó és kacér lenni, hogy egy pillanatig sem tűnik olcsónak. Még a sima kosztümöt is izgalmasabbá teszi, az egyszerű fehér ruhát meg Marilyn Monroe-hoz illő születésnapi ajándékká Kennedy elnöknek. Ha Elizabeth Hurley ma akarná elindítani a karrierjét, valószínűleg nem biztosítótűkkel összefogott ruhájával, hanem francia cipővel tené emlékeztetéssé első médiaszereplését.

Véleményem szerint a legszebb francia cipőket Christian Louboutin készíti. Valahogy még a lapos sarkú balerincipője is csábító. Magas sarkú remekeinek jellegzetes piros bőrtalpáról mindig felismerjük egy dzsesszklub vagy fényes étterem elegáns törzsvendégei közt a Louboutin-rajongókat. A talpukra van írva feketén-pirosan. (A *Szex és New York* zárójelenetében Sarah Jessica Parker feledhetetlenül ringó csípővel lejtett a párizsi utcákon égis erő sarkú Christian Louboutinjében.)

De nem minden karcsú párizsi sarok Louboutin remeke. Ott van még Rodolphe Menudier, Charles Jourdan, Michel Vivien és Pierre Hardy. És a bulizó lányok kedvence Bruno Frisoni, akinek a játékos cipőit egyetlen csíkos szalagcsokorral azt mondják: „nézz rám, csókolj meg, és vigyél haza ma este”.

Sejtik már, mit akarok mondani a párizsi cipőkről?

Egyszer fotósorozatot készítettem Londonban egy francia modellel, aki épp akkor költötte el az első csekkjét egy meghökkentő, bűnösen dekadens magas sarkú francia cipőre. Azt hiszem, 1500 ausztrál dollárnak felelt meg az ára. De nem vagyok biztos benne. Egy nullával több is lehetett. A lényeg, hogy annyira beleszeretett a szexi új cipőjébe, hogy még akkor sem volt hajlandó levenni, amikor a stylist azt mondta, egyik-másik ruhához nem megy. A modell duzzogott, a stylist könyörgött, a fotós egyre dühösebb lett. Végül a modell előállt a megoldással. Ne legyen rajta semmi más, csak a cipő. A fotós olyan lett, mint aki meghalt és mennybe ment; mohón pillantott a stylistra, aki vállat vont, és eltűnt a stúdió mélyén egy méregdrága Valentino-ruhakölteménnyel. Tehát a fotós lefényképezte a modellt egy szál új cipőben, a ruhák meg egy próbababában lógtak, s mögöttük egy vaskorlát. A magazin főszerkesztője, aki fizette az egészet, nagyon ötletesnek találta a fotót, és címlapra tette.

Csak hogy ezzel a lábépítő eleganciával van egy probléma, még hozzá nem is kicsi. Párizst egyszerűen nem a gyönyörű magas sarkú cipőknek építették. Ott a város kockaköveivel, járdaszéleivel és gyaloghídjáival, meg ott vannak a cipők toronymagas sarkukkal és bonyolult felépítésükkel, és a kettő egyszerűen nem fér össze.

Így aztán az utóbbi évben egyre nagyobb teret hódít egy új cipő divatja, mely kevésbé nyaktörő a tipikus párizsi magas sarkúnál, és a párizsi nők kedvükre rohangálhatnak benne. A lapos sarkú balerina-cipőé.

– Párizsban jobb lapos sarkú papucscipőben járni, mert a magas sarok túl veszélyes – jelenti ki Alexandra, amikor a Ladurée-nál felve-

tem a problémát a forró csokoládé fölött. – Van, aki magas sarkút hord, de csak ha taxival megy a szeretőjéhez. Máskor jobban szeretjük a lapos sarkú papucscipőt. Kényelmesebb.

Mi tagadás, az Alexandrához hasonló francia nőknél a lapos sarkú, főleg a balerinacipő egyáltalán nem látszik laposnak. Stílusos, intellektuális, bohém és eredeti. A *Mókás arc* Audrey Hepburnjét, a *Kéjfulladásig* Jean Sebergjét meg a hatvanas évek Bardot-ját juttatja eszünkbe. Olyan Kate Mossos; olyan Vanessa Paradisos.

– Ez a kultúrsznobok sarokmagassága – hagyja helyben Emily később, amikor felhívom, hogy kikérjem a véleményét. – Pillanatnyilag egész Párizs kedvence a lapos sarkú balerinacipő. Ha farmerhez viseled, akkor is intellektuális és kifinomult a megjelenésed. Ezt hordják a modern beatnikék.

Sajnos én világéletemben csak farmerhez és térdnadrághoz viselhettem lapos sarkú balerinacipőt, mert rövidebbnek látszik benne a láb. És nem nagyon franciásnak. De egyetértek Alexandrával: olyan kényelmes a párizsi utcákon rohángálni benne, hogy nehéz visszaszokni a magas sarkúra.

A lapos sarkú balerinacipő még elfoglalhatja a híres párizsi sarokpántosok és túsarkúak helyét. Ahogy Alexandra mondja: – A francia nők imádják a magas sarkú cipőt, de jobb meghagyni a kifutóra, az étterembe meg az ágyba...